

SEIF

10 JAN 2013

Justis- og beredskapsdepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8005 DEP
0030 Oslo

Oslo 08.01.12

SEIFs merknader til høringsbrev om forslag til endringer i utlendingsforskriften.

Vi viser til deres høringsbrev av 09.10.12 med frist for å komme med merknader 09.01.13
SEIF har merknader til følgende punkter:

1: SEIF støtter ikke opp om økning av underholdskravet. Hovedhensikten med underholdskravet er selvforsørgelse, og hittil har dette rent beløpsmessig betydd at en 100 % stilling har gitt tilstrekkelig inntekt til å oppfylle kravet. Kravet foreslås økt til lønnstrinn 15 i statens lønnsregulativ. Departementet bemerker at dette trinnet er utgått da nederste lønnstrinn som nå er i bruk i staten er lønnstrinn 19. Økningen fremstår derfor som beskjedne, men realiteten er at en rekke arbeidstagere med dette vil tjene for lite til å kunne oppfylle de økonomiske vilkårene for familiegjeforening selv i 100 % fast stilling og med tariffønn. En rekke sektorer gir langt dårligere lønnsbetingelser enn staten.

Vi har altså hittil ikke hatt et familiegjeforeningsmessig skille mellom lavtlønnede og de med bedre lønnsbetingelser, forutsatt 100 % stilling. Med de foreslåtte endringene vil man faktisk gå så langt som å innføre et økonomisk klasseskille blant fulltidsarbeidende mennesker som ønsker familiegjeforening. De lavtlønnede avskjæres fra denne muligheten. Vi stiller oss undrende til at en rødgrønn regjering vil innføre et slikt skille da dette virkelig strider mot sosialdemokratiske grunnprinsipper.

I følge liknings ABC, punkt «arbeidsreiser», punkt 5.1, utgjør et fullt arbeidsår 230 arbeidsdager. Videre utgjør en fulltids arbeidsdag normalt 7.5 timer. Regnestykket blir som følger: $261700 \text{ kr.} : 230 \text{ dager} : 7.5 \text{ timer} = 151,71 \text{ kr pr time}$, som er minimumslønnen som må til for å oppfylle det foreslått økte underholdskravet ved 100 % fast stilling. I følge landsoverenskomst for hotell- og restaurantvirksomheter 2012-2014 mellom Virke og Fellesforbundet er timelønnen for en faglært ved start kr. 145.25. Etter to års praksis 147.86. Først etter fire års praksis vil en faglært, tariffønnen hotell og restaurantarbeider ha en timelønn som oppfyller underholdskravet om departementes endringsforslag blir realitet. For de uten fagbrev kreves åtte års praksis i bransjen. Dette er kun ment som eksempel, men det står som klart at en rekke fulltidsarbeidende arbeidstagere vil tjene for lite til å oppfylle det økte underholdskravet.

4.1: Departementet foreslår å øke underholdskravet i tilfeller med familieetablering. Vi er positive til at det ikke foreslås noen økning for allerede etablert familie. Hva som regnes som familieetablering og allerede etablert familie, fremstår imidlertid uklart. I høringsbrevets punkt 4.1.3, virker departementet å legge samliv med varighet av minst seks måneder til grunn. Dette vil i såfall innebære et krav til forutgående botid for ektefeller, mens det for

SELVHJELP for innvandrere og flyktninger

Oslo:
Langegt. 1
Pb 6856 St. Olavs plass
0130 Oslo
Tlf.: 22 03 48 30
Fax: 22 11 05 13

Kristiansand:
Skippergt. 2
4610 Kristiansand
Tlf.: 38 07 10 95
38 07 11 77
Fax: 38 02 89 77

Ålesund:
Kirkegt. 4
6004 Ålesund
Tlf.: 70 11 55 30
70 11 55 31
Fax: 70 12 26 23

Trondheim:
Kongensgt. 60
7012 Trondheim
Tlf.: 73 51 71 84
73 51 74 36
Fax: 73 52 42 08

Bergen:
Valkendorfsgt. 5
5012 Bergen
Tlf.: 55 56 09 00
55 56 09 01
Fax: 55 56 09 02

Stavanger:
Øvre Holmegate 23
4006 Stavanger
Tlf.: 51 89 09 90
Fax: 51 89 09 91

samboere ville bety at et samboerskap kan legges til grunn allerede ved seks måneders samliv. Dette harmonerer ikke med utlendingslovgivningen forøvrig. Ved samboerskap stilles krav til minst to års samliv i tilfeller hvor ikke partene sammen hadde barn eller unnfanget barn på tidspunktet for referansepersonens innreise til Norge, jf utlendingsloven § 41.

Etter vårt syn vil innføring av en ny «skjønnsmessig vurdering» av samlivets varighet medføre flere klager, større krav til dokumentasjon og en mer rotete saksgang, særlig da man her inntar et nytt vurderingsmoment i allerede omfattende saker, og da denne «samlivsvurderingen» ikke er i råd med det øvrige regelverket for utlendinger som ikke er omfattet av utlendingslovens kapittel 13, EU/EØS-borgere og dere familiemedlemmer.

Angående nyankomne innvandrere og forsørgelse vil vi bemerke følgende:

Familiemedlemmer til personer med oppholdstillatelse etter utlendingsloven § § 28, 34, 35 og 38, som har ankommet innen fem år etter at referansepersonen ble bosatt, har krav på deltagelse i introduksjonsprogrammet med påfølgende introduksjonsstønad, jf introduksjonsloven § 2 jf § 8. Følgelig finnes her tilfeller hvor det er åpenbart at familiemedlemmet vil ha inntekt fra introduksjonsprogrammet, som normalt varer i to år. Vi foreslår derfor følgende:

-Introduksjonsstønad til søker skal også regnes som inntekt i saker hvor det er klart at søker vil ha krav på dette.

Forøvrig stiller vi oss positive til at underholdskravet ikke foreslås økt i tilfeller hvor referansepersonen er under utdanning, jf høringsbrevets punkt 4.1.3 siste avsnitt

4.2: Vi støtter forslaget om å endre forskriften § 10-9 slik at bekreftelse fra likningsmyndighetene på innberettet skatt skal legges til grunn som dokumentasjon på tidligere inntekt. Dagens praksis hvor UDI og UNE opererer med forskjellige krav til dokumentasjon, henholdsvis selvangivelse og likning, er uheldig, og medfører dessuten unødvendig venting for mange personer som allerede har ventet lenge på å gjenforenes med sin familie. Hensynet til dokumentert inntekt er klart ivaretatt ved departementets endringsforslag.

4.3: Vi støtter også forslaget om at referansepersoner som er innvilget varige trygdeytelser tilsvarende «minstepensjon» ikke trenger å dokumentere tidligere inntekt. Dette har vi selv påpekt overfor departementet, og imøteser endringen, i det hensynet til kontinuitet i den økonomiske situasjonen klart er ivaretatt ved innvilgelse av varige ytelser.

Vi får imidlertid henvendelser fra eldre innvandrere, gjerne over 60, som har fått innvilget tillatelse etter utlendingsloven § 38 og som derfor ikke får unntak fra underholdskravet for ektefelle og barn etter forskriften § 10-8 fjerde ledd.

Her har vi eksempler på personer som har vært gift mange tiår som ikke får familiegjenforening grunnet underholdskravet. Med dagen regelverk vil de heller aldri kunne få innvilgelse med mindre utlendingsmyndighetene finner at det foreligger «sterke, menneskelige hensyn», hvilket vi i slike tilfeller har til gode å se. Dette da såvel uføre- som alderspensjon er opptjeningsbaserte ordninger som forutsetter lengre botid i Norge for å nå de normale minstesatsene. Med kort botid, tillatelse etter utlendingsloven § 38 og høy alder ved ankomst, vil det i praksis være umulig å gjenforenes med ektefelle og barn. Av åpenbare årsaker er det kun et lite fåtall av innvandrere som ankommer Norge etter fylte 60 som vil være i stand til å tilegne seg tilstrekkelig kunnskap om språk og samfunn som, forutsatt at de er ved god helse, finner fast arbeid i lang nok tid til å dekke underholdskravet.

De vil heller ikke kunne få tillatelse etter innvilget alderspensjon da denne ikke er høy nok til å dekke kravet i forskriften § 10-8 annet ledd. Imidlertid vil de da, forutsatt at de ikke har andre midler, hvilket er tilfellet for det overveldende flertallet, ha krav på supplerende stønad for personer med kort botid i Norge. Med slik stønad sikres personen ved fylte 67 år fullt minste pensjonsnivå med høy sats, jf lov om supplerende stønad til personer med kort botid i Norge § 3 jf § 5. . Etter dagens regelverk regnes ikke dette som inntekt etter utlendingsforskriften § 10-8, i det den er behovsprøvd og gis for 12 måneder av gangen. Imidlertid vil en pensjonist som ikke ved et lykketreff blir formuende, eller som flytter fra landet, motta en slik stønad livet ut. Stønaden blir i praksis en fast, varig ytelse. Vi kan derfor ikke se det hensiktsmessig at denne ikke regnes som varig trygdeytelse etter forskriften § 10-8 annet ledd.

Vi foreslår følgende endringer:

-Supplerende stønad for personer med kort botid i Norge regnes som inntekt etter § 10-8 annet ledd.

-Det gjøres unntak fra underholds kravet i saker hvor det er åpenbart grunnet alder, helse og trygderegler at referansepersonen aldri vil kunne oppfylle underholds kravet.

5: Vi opplever også at dagens regelverk kan være diskriminerende mot kvinner. I vårt arbeid på SEIF er det særlig en gruppe referansepersoner som er i en særlig sårbar situasjon og som ofte får avslag grunnet for lav inntekt, nemlig unge/nyankomne mødre med barn, da særlig små barn. Av forskjellige årsaker oppstår en rekke tilfeller hvor far ikke har lovlig opphold i riket, faren kan for eksempel ha vært asylsøker eller de kan ha møttes i utlandet. Uavhengig av bakgrunnen for situasjonen, befinner familiene det gjelder seg i en vanskelig situasjon hvor barna i sine første leveår må vokse opp med en stresset mor som må bære omsorgsbyrde alene mens hun bygger opp det økonomiske grunnlaget for at barnefaren skal kunne få lovlig opphold, fremfor at familiens enhet ivaretas og far faktisk kan avlaste mor såvel omsorgsmessig som økonomisk.

Etter dagens praksis ser vi nær aldri at utlendingsmyndighetene anvender unntaksbestemmelsen i forskriften § 10-11. Departementets rundskriv om unntak fra underholds kravet, RS-2012-008-GI har her ikke lettet situasjonen til det overlegne flertall av kvinnene vi møter i vårt arbeid da det enten forutsetter langvarig samliv i utlandet eller at faren hadde lovlig opphold i Norge forut for søknaden om familiegjenforening. Såvel barna, som ofte er norske borgere, som kvinnene har behov for fars tilstedeværelse uavhengig av fars tidligere status. Vi kan ikke se at det er hensiktsmessig å opprettholde et økonomisk skille på grunnlag av farens tidligere oppholdsstatus eller mangel på sådanne. Slike hensyn blir allerede ivaretatt ved den øvrige utlendingslovgivningen. Når det kun er de økonomiske vilkårene som hindrer gjenforening, kan ikke farens tidligere oppholdsstatus tillegges en slik relevans som etter dagens regelverk. Vi vil også påpeke at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn, og nettopp særlig i tilfeller med unge og/eller nyankomne mødre med løs tilknytning til arbeidslivet, er behovet for hjelp og støtte også fra far stort. Barna skal ikke straffes for foreldrenes handlinger og vi håper nå arvesynden omsider blir avskaffet i norsk innvandringspolitikk.

Vi har følgende forslag til endringer:

-Overgangsstønad regnes som inntekt etter utlendingsforskriften § 10-8.

Dette da typiske «alenemødre stønader» fra NAV etter dagens regelverk ikke regnes som fremtidig inntekt etter forskriften § 10-8. Stønaden som regnes som fremtidig inntekt etter dagens regelverk, er som hovedregel opptjeningsbaserte. I tilfeller hvor moren enten er ung

eller nylig har blitt innvilget oppholdstillatelse, og således ikke har hatt en fast tilknytning til arbeidslivet før fødselen, vil ikke stønadene moren ha krav på regnes som fremtidig inntekt. Dette er uheldig og går klart ut over kvinner med små barn og løs tilknytning til arbeidslivet som altså befinner seg i en sårbar situasjon. Vi kan heller ikke se at dette er heldig for barnet. Dessverre har vi sett flere eksempler på at byrden blir for tung for kvinnen det gjelder, med påfølgende barnevernstiltak, avbrutte utdanninger og sosialhjelp. Dette er ikke en hensiktsmessig måte å få kvinner ut i arbeidslivet på.

-Søkers egne, potensielle inntekt, dokumentert ved arbeidstilbud, må regnes som inntekt i saker som omhandler barn.

-Faktisk lønn må legges til grunn fremfor kontraktsfestet garantert lønn. Dette kan dokumenteres ved arbeidsforholdets lengde og månedlig snittlønn over tid.

Dette da mange lavtlønnede, særlig kvinner, arbeider i sektorer hvor bruken av midlertidige arbeidskontrakter er utstrakt. Dette gjelder særlig i renholdssektoren samt helse- og omsorgssektoren. Bruken av slike kontrakter er omfattende i den offentlige helsesektoren såvel som renholdssektoren. Det er ofte svært vanskelig å fast ansettelse. Vi møter stadig i vårt arbeid kvinner som arbeider innenfor typiske pleieyrker, og som gis vikariater som fornyes gang på gang. Resultatet er at de aldri ender opp med en arbeidskontrakt som godkjennes som dokumentasjon på sikret, fremtidig underhold av utlendingsmyndighetene. Det skal også nevnes at mange av disse kvinnene benyttes utstrakt til overtidsarbeid, slik at de ofte rent faktisk har tilstrekkelig inntekt. De er likevel ikke i stand til å dokumentere det fremtidig underhold i det arbeidskontrakten kun garanterer en deltidsstilling mens kvinnene reelt sett jobber, og får betalt, for heltid. Det må derfor åpnes for en mindre mekanisk vurdering av arbeidsforholdene fra utlendingsmyndighetenes side, slik at det også kan sees på ansettelsesforholdets lenge og gjennomsnittsinntekt, ikke kun arbeidskontraktens varighet og stillingsprosent slik regelverket rigid praktiseres idag.

Avslutningsvis ønsker vi at utlendingsforskriften § 10-8 femte ledd fjernes. Subsidiært at fristen endres til to år. Atter subsidiært at det utstedes rundskriv i medhold av vårt tidligere brev til departementet av 13.06.12. Som tilbakemelding på dette fikk vi et skriv om at departementet skulle vurdere behov for tiltak. Vi har ikke mottatt noen videre informasjon vedrørende tiltak som klart er nødvendige.

Med vennlig hilsen
Selvhjelp for innvandrere og flyktninger

Georg Schjerven Hansen